

Sukeltajakuoriais- ja viitasammakkoselvitys Tuusulan Huhtariihessä vuonna 2022

Marko Nieminen

Sukeltajakuoriais- ja viitasammakkoselvitys Tuusulan Huhtariihessä vuonna 2022

Marko Nieminen

Sisällys

Johdanto	1
Tulokset	4
Johtopäätökset ja suositukset	4
Lähteet	4
Liite 1. Menetelmäkuvaus	5

Johdanto

Faunatica Oy teki keväällä 2022 Tuusulan kunnan (FOCUS-projekti) toimeksiannosta luontodirektiivin liitteessä IV(a) listattujen sukeltajakuoriaisten ja viitasammakon esiintymisselvityksen Huhtariihessä Focus-hankkeen suunnittelualueella olevalla lammikolla. Kohteen sijainti näkyy kuvassa 1.

Selvityksen päämääränä oli paikantaa em. sukeltajien ja viitasammakon lisääntymis- tai levähdyspaikat (menetelmät kuvailtu liitteessä 1).

Kohdelajeina olivat EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin kuuluvat isolampisukeltaja (*Graphoderus bilineatus*) ja jättisukeltaja (*Dytiscus latissimus*) sekä viitasammakko (*Rana arvalis*), joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on kiellettyä luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla.

Isolampisukeltajan lisääntymis- ja levähdyspaikat määritellään seuraavasti (Mattila 2017a):

”Lajin esiintymispaikoilla lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi voidaan tulkita sekä vesi- että rantakasvillisuusvyöhykkeet. Myös tulvaveden yläpuolinen rantavyöhyke on levähdyspaikkaa, sillä koteloituminen ja talvehtiminen tapahtuvat maalla.”

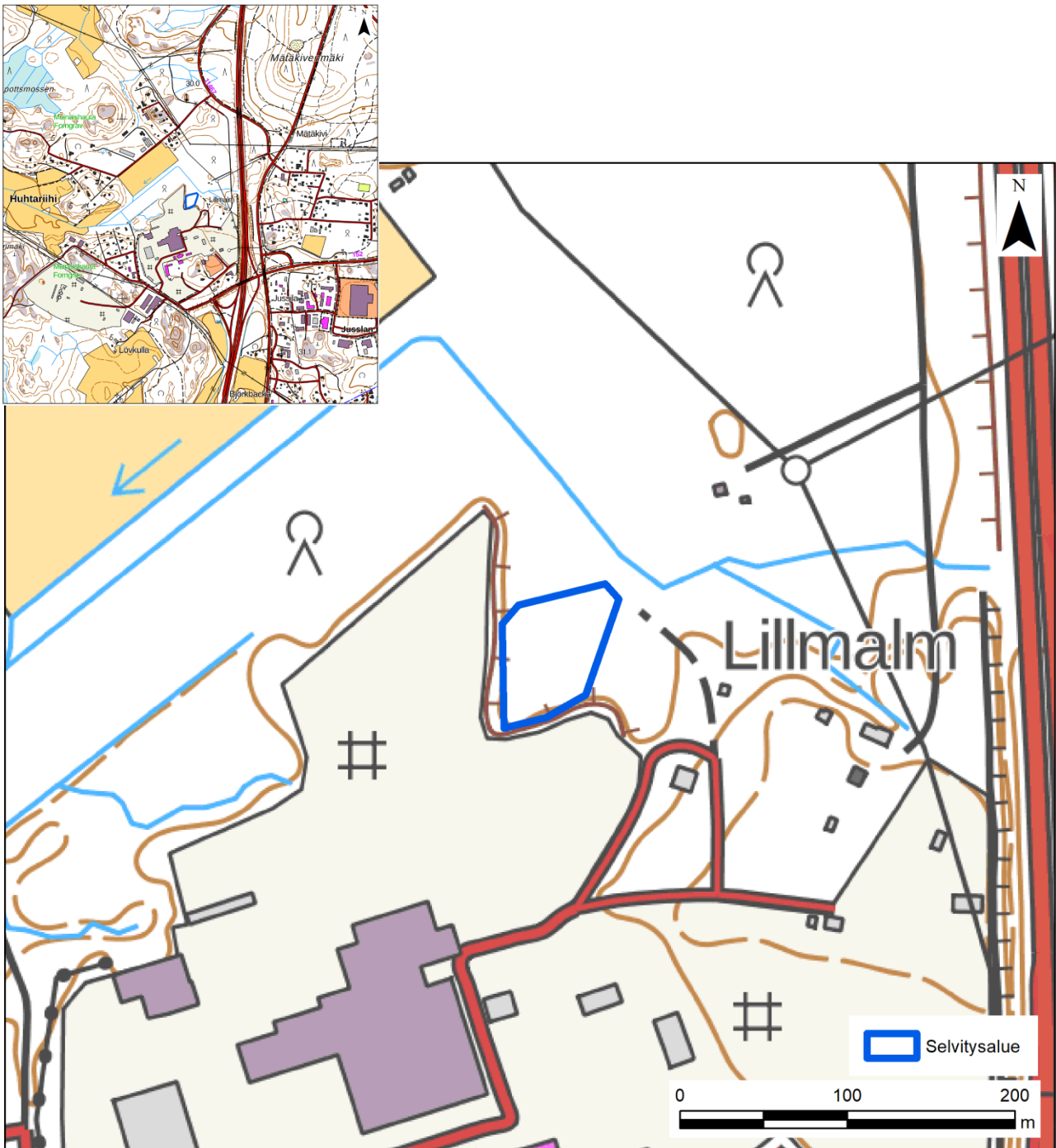
Jättisukeltajan lisääntymis- ja levähdyspaikat määritellään seuraavasti (Mattila 2017b):

”Lajin esiintymispaikoilla lisääntymispaikaksi voidaan tulkita rantaveden ilmaversoisvyöhyke, jossa aikuiset ja toukat elävät tyypillisesti avoveden reunalla. Lisääntymispaikan ilmaversoisvyöhyke on tulkittavissa myös levähdyspaikaksi, sillä

aikuiset talvehtivat siellä. *Myös tulvaveden yläpuolinen rantavyöhyke on levähdyspaikkaa, sillä koteloituminen tapahtuu maalle.*”

Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikat määritellään seuraavasti (Saarikivi 2017):

”Lajin esiintymispaikoilla lisääntymispaikaksi voidaan tulkita ne vesialueen osat, joissa koirailta on lisääntymisreviirit, joissa pariutuminen ja kutu tapahtuvat ja joissa nuijapäät elävät. Soidintaminen riittää osoittamaan lisääntymispaikan olemassaolon. Levähdyspaikkaan kuuluvat päivälepopaikat esim. kasvillisuuden suojissa ja talvehtimispaikat sekä maa- että vesiympäristössä. Kutualueilla olevia talvehtimispaikkoja lukuun ottamatta levähdyspaikat eivät kuitenkaan ole yksiselitteisesti määriteltävissä. Lisääntymis- ja levähdyspaikan välittömässä läheisyydessä tulee olla levähdyspaikaksi ja ravinnonhakuun soveltuvaa ympäristöä, jonka rajaus on harkittava tapauskohtaisesti.”

Kuva 1. Selvitysalueen rajaus ja sijainti.

Tulokset

Kohdelajeja ei havaittu.

Johtopäätökset ja suositukset

Kohdelajit eivät rajoita alueen maankäyttöä. Lammikossa oli vettä huomattavasti vähemmän kuin keväällä 2021, ja se saattaa kesäaikaan kuivua herkästi. Mikäli näin on, niin lampare ei ilmeisesti ole ylipäättään sovelias lisääntymispaikka kohdelajeille.

Lähteet

Luonnonsuojeluasetus 1997/2005/2013/2021: 14.2.1997 annettu luonnonsuojeluasetus (160/1997), 17.11.2005 annettu muutos (913/2005), 1.7.2013 alkaen voimassa oleva muutos (471/2013) ja 28.6.2021 alkaen voimassa oleva muutos (521/2021)

[<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1997/19970160>; <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050913>; <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130471>; <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210521>].

Luonnonsuojelulaki 1996: 20.12.2006 annettu luonnonsuojelulaki (1096/1996)

[<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1996/19961096>] ja luonnonsuojelulain perustelut (HE 79/1996) [<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1996/19960079>].

Manninen, E., Makkonen, H. & Nieminen, M. 2019: Luontoselvitykset Tuuskodon rannassa Tuusulassa vuosina 2018 ja 2019. – Muistio 10.6.2019. Faunatican raportteja 14/2019.

Mattila, J. 2017a: Isolampisukeltaja (*Graphoderus bilineatus* De Geer, 1774). – Teoksessa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017, s. 102–104. Ympäristöministeriö, Helsinki.

Mattila, J. 2017b: Jättisukeltaja (*Dytiscus latissimus* Blunck, 1923). – Teoksessa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017, s. 105–107. Ympäristöministeriö, Helsinki.

Saarikivi, J. 2017: Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). – Teoksessa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017, s. 90–96. Ympäristöministeriö, Helsinki.

Liite 1. Menetelmäkuvaus

Luontodirektiivin liitteen IV(a) sukeltajakuoriaisten selvityksen teki FT Marko Nieminen. Selvityksessä käytettiin kahta syötettyä, elävänäpyytävää pyydystä (ks. Manninen ym. 2019). Pyydykset sijoitettiin lampareen pohjoisrannalta noin 30 cm syvyiseen veteen. Syöttinä käytettiin raa'an maksan paloja.

Molemmat lajit ovat rauhoitettuja ja niiden pyyntiin ja käsittelyyn oli Uudenmaan ELY-keskuksen (UUDELY/3824/2022) lupa.

Havainnointi **25.5.2022** klo 14:30 – **28.5.2022** klo 17:30. Kohdelajeja ei havaittu.

Viitasammakoselvityksen teki FT Marko Nieminen. Aikataulu määräytyi kevään etenemisen mukaan, ja lajin soidinajan alkaminen varmennettiin omien referenssihavaintojen perusteella. Soidintaminen oli ainakin viikon keskimääräistä myöhemmässä vuonna 2022. Kuuntelukäynnit tehtiin yöaikaan.

Rantaa lähestyttiin eri kohdista varoen, sillä viitasammakot ovat hyvin arkoja ja katoavat helposti useaksi minuutiksi veden alle, jos ne tuntevat itsensä uhatuksi (Saarikivi 2017).

Havainnoinnit, havainnot ja niiden aikainen säätila:

12.5.2022: klo 23:15–23:25.

Klo 23:55 lämpötila 9 °C, pilvisyys 7/8, tuuli 0–3 m/s SW. Erinomaiset olosuhteet havainnoinnille, mutta tuuli häiritsi ajoittain kuuluvuutta.

Ei havaintoja viita- tai ruskosammakoista.

15.5.2022: klo 23:15–23:25.

Klo 23:15 lämpötila 10 °C, pilvisyys 7/8, tuuli 0–2 m/s SW. Erinomaiset olosuhteet havainnoinnille.

Ei havaintoja viita- tai ruskosammakoista.